

Zavisnost kod psihičkih oboljenja

(Süchtiges Verhalten bei psychotischen Erkrankungen)

Kod ljudi koji pate od psihotičnih bolesti (posebno šizofrenije) je zavisnost često prisutna. Zavisnost i zloupotreba alkohola i cigareta su otprilike četiri puta češći nego u normalnom stanovništvu. Upravo je kod mlađih pacijenata zloupotreba kanabisa veliki problem. Zloupotreba heroina, kokaina, i drugih “tvrdih” droga dolazi redje.

◆ Zašto ljudi koji boluju od psihoze češće pokazuju sklonost ka zavisnosti?

Između psihoza i narkotika postoje razne interakcije. Kao prvo ljudi koji zloupotrebljavaju narkotična sredstva (posebno kanabis) češće oboljevaju od psihoza.

Drugo, samo to psihičko oboljenje često vodi do gubitka snage, praćene sa osjećajem praznine i dosade. Ovo ne mogu, takodje ni lijekovi (neuroleptici) koji sumanute ideje i halucinacije potiskuju da otklone. Ponekad čak dovode do povećanja ovih simptoma. Iz tog osećaja nemoći i dosade dolazi do uzimanja stimulirajućih i opojnih sredstava, u početku iz potrebe da se doživi stimulacija i pobuda, ali na duže staze dolazi do razvoja zavisnosti sa nesagledivim posledicama.

◆ Zašto je ovisno ponašanje kod bolesnika sa psihozama poseban problem?

Iz više razloga je zavisnost za ljude koji od psihotičnih bolesti boluju jedan veliki problem; Glavni razlozi su:

- Kanabis (hašiš) može psihotične simptome kao sumanute ideje i halucinacije, ne samo pogoršati, nego ove supstance, mogu čak i šizofrena oboljenja izazvati. Za ljude koji ovakav rizik poseduju kanabis je jedna jako opasna supstanca. Ostale droge i alkohol su u pogledu izazivanja jedne psihoze manje opasne, medjutim alkohol može kod hronične upotrebe psihotične simptome sa privremenim (delirijum - pomama) ili trajnim (tkz. alkoholne halucinoze) obmanama čula izazvati.
- Psihotične bolesti neretko vode do pogoršanja mentalne sposobnosti pogotovo sa slabljenjem koncentracije, snage i pamćenja. Upravo ove sposobnosti, se kroz upotrebu alkohola i droga dalje pogoršavaju tako da su česte posledice gubitak posla, bezperpektivnost i siromastvo. Te su osobe sklone samozapuštanju. Ovo je tipičan znak za psihoze (takozvana minus simptomatika) ali isto tako i za oboljenja ovisnosti. Takodje lijekovi koji se koriste u lečenju psihotičnih simptoma i kod sprečavanja ponovnih mogu određenu redukciju snage da izazovu. Upotreba narkotika dakle pojačava probleme koje psihoza sama po sebi već donosi.
- Alkohol i lijekovi se ne podnose, pojedini (od psihoze oboleli ljudi) “rešavaju” ovaj problem tako što privremeno obustavljaju uzimanje lijekova u vreme kada piju veće količine alkohola. Ovo vodi na osnovu dosadašnjeg iskustva ka ponavljanju psihoza i ponovnom prijemu u psihijatrijskoj klinici.

- Većina ljudi koji od psihoze boluju su slabijeg materijalnog stanja. To se značajno pogoršava kada oni veći deo sredstava za cigarete, alkohol ili druge narkotike troše.
- Da su alkohol i cigarete u većim količinama štetni je poznato. Kod ljudi oboljelih od psihoze, će se time dodatno opasnosti po zdravlje pojačati koje se kao neželjena dejstva od lijekova (neuroleptika) trebaju posebno kontrolisati: sklonost ka bolesti srca i krvnih sudova i štetni poremećaji metabolizma.
- Ljudi koji boluju od psihoza često trebaju pomoć u vodjenju života i mjerama rehabilitacije. Mnoge za to određene ustanove ne primaju klijente koji imaju značajne probleme sa alkoholom i drogama.

◆ Koje mogućnosti za pomoć postoje?

Sve dotle dok ne dodje do zavisnosti, nego se samo o povremenoj (zloupotrebi) radi, pomaže da čovjek postane svjestan mnogih ličnih gubitaka i kroz to teži ka promenama u načinu vodjenja života. U slučaju pojave zavisnosti, liječenje postaje teško a izgledi za uspeh liječenja se pogoršavaju. To važi za cigarete, alkohol i droge podjednako. Osloboditi se ovisnosti je uopšte teško a kod dodatnog oboljenja od psihoza je mnogo teže. Mnoge ustanove za pomoć zavisnim bolesnicima nerado liječe ljude sa psihozama, jer oni često nisu sposobni da podnesu opterećenja kod odgovarajućih tretmana za odvikavanje i ponovo oboljevaju od psihoza. U posebnim mjestima postoje specijalni programi za pacijente sa takozvanim “duplim dijagnozama” to jest psihoze i bolesti zavisnosti. U svakom slučaju može kombinacija, samomotivacije pacijenta i pomoć kroz mjere ograničavanja i kontrole sa strane voditi do uspjeha.